

تقابل شهر ایرانی - اسلامی با چالش‌های شهری هزاره سوم

جمیله توکلی نیا^۱، حسن محمدیان مصمم^{۲*}، سعید ضرغامی^۳، قهرمان رستمی^۴

^۱ دانشیار گروه جغرافیای انسانی و آمایش، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
^۲ دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
^۳ دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران
^۴ دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

تاریخ پذیرش: ۹۵/۰۶/۱۴

تاریخ دریافت: ۹۵/۰۱/۱۸

چکیده

در هزاره سوم (با نام سده شهر و شهرنشینی)، از یکسو نیروهای صنعتی و علمی سترگی پا به عرصه زندگی نهاده‌اند که فرصت‌های منحصری به جهانیان ارزانی داشته‌اند و از دیگر سو، نشانه‌هایی از زوال در شهرها، به ویژه شهرهای اسلامی، به چشم می‌آید که حتی در تاریخ‌ترین دوره تمدن بشری دیده نشده است. بر این پایه، پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش اسنادی و رویکرد تفسیری، تلاش کرده تا ضمن تبیین چالش‌های شهری هزاره سوم در چهار بُعد محیط‌زیستی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی، به بررسی ماهیت شهر اسلامی و ویژگی‌های آن بپردازد و در پایان، راه کارهای شهر ایرانی-اسلامی در تقابل با این چالش‌ها را شناسایی و ارائه کند. نتایج پژوهش، حاکی از آن است که شهر ناب ایرانی-اسلامی از ویژگی‌های منحصربه‌فردی از جمله محله‌های خوداتکا با کاربری مختلط و پیاده‌محور، عدالت محیط‌زیستی، عدم تبعیض و عدالت‌محوری، تنوع، عدم تفکیک فضایی، طبیعت‌گرایی، مسکن مناسب و در استیلا، معماری خاص و سازگار با اقلیم، امنیت پایدار، مشارکت و همبستگی اجتماعی، تکثرگرایی، اجتناب از زیاده‌روی و اسراف و جاری بودن سنت‌ها و احکام گوناگون تقلیل و ریشه‌کن کردن فقر برخوردار است که می‌توانند در اغلب موارد در برخورد با چالش‌های شهری هزاره سوم موفق عمل نمایند.

واژگان کلیدی: شهر ایرانی-اسلامی، هزاره سوم، چالش‌های شهری.

Confrontation of Iranian-Islamic city against the major urban challenges in era of globalization

Jamileh Tavakolinia

Associate Prof. Earth Science Faculty, Shahid Beheshti University, Tehran

Hassan Mohammadian Mosammam *

Ph.D Candidate of Geography and Urban Planning, Shahid Beheshti University, Tehran

* *Mosammam2@yahoo.com*

Saeed Zarghami

Ph.D Student of Geography and Urban Planning, Shahid Beheshti University, Tehran

Gahreman Rostami

Ph.D in Geography and Urban Planning, Shahid Beheshti University, Tehran

Abstract:

In the third millennium (as the city and urbanization century), the huge industrial and scientific forces have emerged and gave the unique opportunities to the world. But at the same time, signs of deterioration in the cities, especially in Iranian-Islamic cities, are so emerging that have never seen even in the darkest period of human civilization. Accordingly, this study by using documentary method has attempted to analyze the urban challenges of the era of globalization in four environmental, social, cultural and physical dimensions, and to investigate the nature and character of the Iranian-Islamic city, and finally identify Islamic city's approaches to confront against these challenges. The results show that the Iranian-Islamic cities has the unique characteristics including self-sufficiency, mixed land-use and pedestrian-oriented neighborhoods, and non-separated spaces, environmentalism, affordable and suitable housing, climate friendly architecture, sustainable security, participation and social cohesion, pluralism, avoiding from excess and extravagance and flow of Islamic traditions and laws that can reduce and eliminate poverty. This means that Islamic city can successfully deal with the urban challenges in era of globalization.

Keywords: Iranian-Islamic cities, third millennium, urban challenges.